

# TÜRKİYE DENETİM VE GÜVENÇE STANDARTLARI KAPSAMINDA İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİYE İLİŞKİN GÜVENÇE RAPORLARININ GDS 3400 AÇISINDAN İNCELENMESİ\*

Doç. Dr. S. Serap YANIK\*\*  
Yrd. Doç. Dr. Can ÖZTÜRK\*\*\*

Muhasebe Bilim  
Dünyası Dergisi  
Mart 2016; 18 (1); 127-158

127

## ÖZ

Bu çalışmada, öncelikle, Kamu Gözetimi Kurumu tarafından 2014 yılında Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren GDS 3400 “İleriye Yönelik Finansal Bilginin İncelenmesi” standardı ele alınmıştır. Çalışmanın uygulama kısmında da; 2010 yılından itibaren Sermaye Piyasası Kurulu’na gönderilen izahnamelere ulaşılarak, bu izahnamelerde yer alan kar tahminleri ve beklentileri başlığı altında yapılması beklenen açıklamaların GDS 3400 kapsamında incelenmesine odaklanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; izahnamelerine ulaşılan işletmelerin hiçbirinde, açıklanması ihtiyari olan, kar tahmin ve beklentilerine yer verilmediği görülmüştür. Dolayısı ile bağımsız güvence raporlarına da rastlanmamıştır. Ancak; kar tahmin ve beklentileri yapılmamış olmakla birlikte; işletmelerin bu durumu açıklama şekilleri de farklılık göstermiştir.

**Anahtar Kelimeler:** GDS 3000, GDS 3400, Tahmin, Projeksiyon

**JEL Sınıflandırması:** M40, M42, M48

## EXAMINATION OF ASSURANCE REPORTS RELATED TO THE PROSPECTIVE FINANCIAL INFORMATION IN TERMS OF GDS 3400 IN THE CONTEXT OF TURKISH STANDARDS ON AUDITING & ASSURANCE

### ABSTRACT

This paper, primarily, examines the auditing standard GDS 3400 Examination of Prospective Financial Information" that entered into force after its publication by the Public Oversight Board of Turkey in the Official Gazette in 2014. In addition, the practice section of this paper focuses on the

\* Makale gönderim tarihi: 02.02.2016; kabul tarihi: 21.02.2016

\*\* Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi, sserapyanik@gmail.com

\*\*\* Çankaya Üniversitesi Öğretim Üyesi, cozturk@cankaya.edu.tr

examination of disclosures expected to be made under the heading of "profit forecasts and expectations" of the prospectuses that were submitted to the Capital Markets Board of Turkey in the context of GDS 3400 by having access to those prospectuses starting from 2010. In this regard, research findings show that entities whose prospectuses are available, did not express their profit forecasts and expectations whose reporting is optional. That is why they did not prepare any independent assurance report. Finally, it is observed that entities' ways of explaining their reasoning of not reporting their profit forecasts and expectations differentiate.

**Keywords:** ISAE 3000, ISAE 3400, Forecast, Projection

**JEL Classification:** M40, M42, M48

## 1. GİRİŞ

Türkiye Denetim ve Güvence Standartlarına<sup>1</sup> göre bağımsız denetimin amacı; finansal tabloların bir bütün olarak hata ve hile kaynaklı önemli yanlışlıklar içerip içermediğine dair makul güvence vermektir. Günümüzde yatırım kararları alınırken tarihi finansal tablo bilgilerinin yanında ileriye yönelik finansal bilgilerde önem kazanmıştır. Bu bağlamda; işletmeler özellikle Avrupa ve Amerika'da geniş kapsamda geleceğe yönelik finansal bilgi raporlamaktadır. Uluslararası ve ulusal yatırımcılar ile kamu otoritelerinin işletmelerden talep ettikleri bilgilerin niteliği değişmekte; istenilen bilgilerin kapsamı genişlemektedir. Ayrıca, ileriye yönelik finansal bilgilerin düzenlenmesi işletme içi gruplar kadar, işletme dışı grupları (mevcut veya potansiyel yatırımcılar ve kredi veren kuruluşlar gibi) da ilgilendirmektedir.

Günümüzde bağımsız denetim şirketlerinin sadece bağımsız denetim hizmeti sunmadıkları görülmektedir. Türkiye'de yayınlanan şeffaflık raporları; bağımsız denetim şirketlerinin gelirlerinin yaklaşık % 20'lik bir kısmının bağımsız denetimden elde edilirken; diğer kısmının ise bağımsız denetim dışı hizmetlerden oluştuğunu ortaya koymaktadır. Bu hizmetlerden bir tanesi de, güvence hizmetleridir. Güvence hizmetleri; tarihi finansal tabloların güvenilirliği dışındaki konularda da finansal tablo kullanıcılarına güvence vermeyi amaçlamaktadır.

---

<sup>1</sup> Türkiye Denetim ve Güvence Standartları, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları ile tam uyumludur.

Dünyada güvence hizmetleri ile ilgili önemli düzenlemelerden biri Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants – IFAC) tarafından yayınlanan düzenlemelerdir. Günümüzde, birçok ülke, IFAC'ın güvence hizmetleri ile ilgili uluslararası düzenlemelerini rehber almaktadır (Altıntaş 2011, 15).

IFAC'ın bünyesinde yer alan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu, finansal tabloların bağımsız denetimi, diğer güvence hizmetleri ve ilgili hizmetlere ilişkin standartlar ile etik kuralları ve bu hizmetlerin verilmesine ilişkin kalite kontrol standartlarını geliştirmekte ve bu standartları her sene güncelleyerek yayımlamaktadır (Yanık ve Çil Koçyiğit 2014, 124). Bu bağlamda; Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları dört ana başlık altında toplanmaktadır: (1) tarihi finansal bilgilerin incelenmesi denetiminde **Uluslararası Bağımsız Denetim Standartları**; (2) tarihi finansal bilgilerin incelenmesi çalışmalarında **Uluslararası Sınırlı Bağımsız Denetim Standartları**; (3) tarihi finansal bilgilerin dışındaki konularla ilgili olarak **Uluslararası Güvence Denetimi Standartları**; (4) meslek mensupları tarafından sunulan diğer hizmet sözleşmelerine ilişkin esaslarla ilgili olarak **Uluslararası İlgili Hizmetler Standartları** uygulanmaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan güvence denetim standartlarının aşağıda görüldüğü gibi iki bileşeni bulunmaktadır.

1. Tüm güvence sözleşmeleri için geçerli olan standartlar (ISAE 3000-3399)
2. Belirli bir konuya odaklanan özel standartlar (ISAE 3400-3699)

Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu, güvence sözleşmeleriyle ilgili olarak aşağıdaki standartları yayınlamıştır.

- ISAE 3000 Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi Veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Diğer Güvence Denetimleri
- ISAE 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi
- ISAE 3402 Hizmet Kuruluşlarında Yapılan Kontrollere İlişkin Güvence Raporları
- ISAE 3410 Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence İşleri
- ISAE 3420 Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Raporlama Yapmak Üzere Üstlenilen Güvence Denetimleri

Güvence standartlarının uygulanmasında; tarihi finansal bilgilerin bağımsız denetimine ve sınırlı bağımsız denetime yönelik yukarıda sıralanan ilgili uluslararası bağımsız denetim ve sınırlı bağımsız denetim standartları bulunmaktadır. Bu standartlar, güvence denetim standartlarında uygulanmamakla birlikte; söz konusu standartlar, genellikle, ISAE 3000 uyarınca güvence denetimini üstlenen denetçiler için denetim sürecine ilişkin olarak rehberlik sağlamaktadır.

Türkiye'de ise bağımsız ve güvence denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak yetkisi, 6102 no'lu yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile birlikte Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna (KGK) verilmiştir. 2015 yılı itibariyle KGK tarafından Güvence Denetim Standartları olarak GDS 3000 "Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Diğer Güvence Denetim Standartları", GDS 3400 "İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi", GDS 3402 "Hizmet Kuruluşundaki Kontrollere İlişkin Güvence Raporları" ve GDS 3420 "Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Raporlama Yapmak Üzere Üstlenilen Güvence Denetimleri" standartları Resmi Gazetede yayınlanmış ve yürürlüğe konmuştur.

Bu çalışmada; öncelikle halka açık şirketlerde düzenlenmesi gereken ileriye yönelik finansal bilgilerin incelenmesine ilişkin GDS 3000 ve GDS 3400 standartları ele alınmıştır. Çalışmanın uygulama kısmında ise; 2010 yılından itibaren Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPK) gönderilen izahnamelere ulaşılması, ulaşılabilen izahnamelerin içinde yer alan ileriye yönelik finansal bilgiler hakkında bağımsız güvence raporuna yer veren şirketlere ilişkin bağımsız güvence raporlarının incelenmesi hedeflenmiştir.

Dolayısı ile bu araştırmanın amacı; Türkiye'de henüz yeni sayılabilecek bir uygulama olan GDS 3400 standardının anlaşılmasına katkı sağlamak ve de ileriye yönelik finansal bilgiler üzerine bağımsız güvence raporuna ulaşılabilen işletmeler varsa, işletmelerin bu raporlarının GDS 3400'e uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğinin ortaya konulmasıdır.

## 2. GÜVENCE DENETİMİ KAVRAMI

Yatırımcılar ve karar alıcılar, finansal nitelikli bilgiler ve işletme başarısının ölçülmesi ile ilgili olarak bağımsız güvence ararlar



(Yanık ve Çil Koçyiğit 2014,126). "Güvence" kelimesi; genel olarak, kabul görmüş bir otoritenin, belli bir konunun belirli bir amaç için uygun olduğuna dair beyanı sonucu ortaya çıkan bir güven duygusudur (Altıntaş 2011, 16). Güvence hizmetleri ise; karar alıcılar açısından yararlanacakları herhangi bir bilginin kalitesini artıran bağımsız profesyonel hizmetler olarak tanımlanmaktadır. Bu hizmetler; genel olarak, tarihi finansal tabloların güvenilirliği dışındaki konularda da finansal tablo kullanıcılarına güvence vermeyi amaçlamaktadır.

Güvence hizmetleri çok çeşitli konularda verilmekte olup aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir (Gülten 2014).

- Finansal tablolarda yer alan finansal performansa veya finansal varlıklara ilişkin güvence hizmetleri (örneğin; cironun tespiti, alacakların gerçekte var olup olmadığı, sürdürülebilirlik raporu gibi)
- Finansal olmayan performanslara ve durumlara ilişkin güvence hizmetleri (örneğin; etkinlik, verimlilik, müşteri sayısı, müşteri sadakat derecesi gibi)
- Sistem ve süreçlere ilişkin güvence hizmetleri (örneğin; iç kontrol sistemi bilişim sistemi, kalite güvence sistemi, pazarlama sistemi gibi)
- Davranışlara, davranış kalıplarına ilişkin güvence hizmetleri (örneğin; kurumsallaşma derecesi, kurumsal yönetim, kurum kültürü, etik ilkelere uyum, insan kaynakları politikaları gibi)

Denetçiler tarafından yürütülen her iş, güvence hizmetleri kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu bağlamda; güvence denetimi kapsamına girmeyen ve denetçilerin yürüttükleri güvence hizmetine benzer hizmetler; GDS 3000 kapsamında örneklenmiştir (KGK 2015, 4). Bu örnekler; aşağıdaki gibidir.

a. Üzerinde mutabık kalınan prosedürlere (agreed-upon procedures) ve finansal bilgilerin derlenmesine (compilation of financial information) ilişkin İlgili Hizmetler Standartları (Standards on Related Services)

b. Vergi denetimi

c. Yönetim ve vergi danışmanlığı gibi danışmanlık hizmetleri

Türkiye açısından değerlendirildiğinde; tarihi finansal tabloların denetimi ve vergi denetimi dışındaki güvence hizmetleri; Bankacılık

Düzenleme Denetleme Kurulu (BDDK), SPK, kamu kurumları ve yabancı yatırımcıların talep ettiği hizmetlerdir. Türkiye’de verilen güvence hizmetlerine ilişkin örnekler aşağıda **Tablo 1**'de verilmiştir. Talep edilen güvence hizmetleri bağımsız denetim şirketleri tarafından sunulmakla beraber bu çalışmaların; genel olarak, metodolojik ve sistematik bir yapıya sahip olmadığı görülmektedir.

**Tablo 1. Türkiye’de Verilen Güvence Hizmetleri**

SPK Tarafından Talep Edilen Güvence Hizmetleri	Maliye Bakanlığı Dışındaki Resmi Kurumlarca Talep Edilen Çeşitli Tasdik Hizmetleri	BDDK Tarafından Talep Edilen Güvence Hizmetleri	Yabancı Yatırımcılar Tarafından Talep Edilen Güvence Hizmetleri
Proforma finansal bilginin denetimi	Alacak bakiyesinin tespiti	Bilgi sistemlerinin denetimi	Şirket değerinin tespiti
Gerekli görülen hallerde özel amaçlı bağımsız denetim raporları (Örneğin; fon varlıklarının saklanması, iç kontrol sisteminin durumu ve yatırım performansı gibi)	Bir banka veya kredi kurumu koşullu kredi vermiş ise bu koşullara uyulup uyulmadığının rapor edilmesi	Hizmet kuruluşundaki kontrollere ilişkin güvence raporları	Finansal tabloların kendi ülkelerindeki para birimine çevrilmesi
Kar tahmin beklentilerinin denetimi	Kar dağıtımının doğru ve mevzuata uygun yapılıp yapılmadığı hakkında görüş bildirilmesi		Fizibilite ve yatırım geri dönüş tabloları ile ilgili güvence raporları

**Tablo 1**'de yer alan güvence hizmetlerine ilişkin güvence denetimi istenebilmektedir. Bu doğrultuda; çalışmamızın konusunu oluşturan GDS 3400 standardı ile ilgili güvence denetimi de söz konusudur.

Güvence denetimi kavramına GDS 3000 standardında yer verilmiştir. Güvence denetimi; sorumlu taraf (genellikle yönetim veya yönetim kurulu) dışındaki hedef kullanıcıların (denetçinin güvence

raporunu kullanmasını beklediği kişiler, kuruluşlar veya gruplar), denetime konu bilgiye ilişkin güven seviyesini arttıracak şekilde tasarlanmış bir görüş bildirmek üzere, denetçinin yeterli ve uygun kanıt elde etmeyi amaçladığı denetim olarak tanımlanmıştır (KGK 2015, 6). Her bir güvence denetimi sonucunda; makul güvence seviyesinde veya sınırlı güvence seviyesinde bir görüş bildirilebilir. Bu çerçevede; makul güvence seviyesi, denetçinin denetimin yapıldığı şartlarda varacağı sonuca dayanak olarak güvence denetim riskini kabul edilebilir düşük bir seviyeye indirdiği güvence seviyesi iken; sınırlı güvence denetimi, uygulanan prosedürlere ve elde edilen kanıtlara dayanarak denetçinin denetime konu bilginin önemli yanlışlık içerdiği kanaatine varmasına sebep olan herhangi bir konunun dikkatini çekip çekmediğini arttıracak biçimde bir sonuç bildirdiği güvence seviyesidir (KGK 2015, 7). Sınırlı güvence bildirilen denetimlerde kanıt toplama, işlemlerin yapısı, zamanlaması ve kapsamı makul güvence seviyesine oranla daha sınırlıdır.

### **3. GDS 3400 “İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİLERİN İNCELENMESİ STANDARDI”**

GDS 3400 “İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi “ başlığını taşıyan bu standart IFAC tarafından ISAE 3400 olarak yayınlanmıştır. Türkiye’de ise KGK tarafından çevirisi yapılarak 12.11.2014 yılında 29173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çalışmamızda GDS 3400 standardının teorik yapısını ortaya koyarken; GDS 3000 standardı ile birlikte ele alınmıştır. Bunun nedeni; GDS 3000 standardının, tarihi finansal bilgilerin bağımsız denetimleri veya sınırlı bağımsız denetimleri dışında kalan güvence denetimlerini kapsamakta olmasıdır. GDS 3000 standardı; denetimin konusuna özgü bir GDS’nin olduğu denetimler de dahil olmak üzere güvence denetimleri için geçerli olan şartları içermektedir.

Bazı durumlarda ise; özellikli bir konuda denetim yapılabilmesi için o konuya özgü bir GDS’ye ihtiyaç duyulabilir. Bu denetimin konusuna özgü bir GDS’nin denetimle ilgili olabilmesi için; söz konusu GDS’nin yürürlükte olması, GDS’nin konusunun denetimle ilgili olması ve GDS’de ele alınan şartların gerçekleşmiş olması gerekir (KGK 2015, 34).

### 3.1. Amaç ve Kapsam

Güvence Denetim Standartlarının amacı; tarihi finansal bilgiye ilişkin bağımsız denetim ve sınırlı bağımsız denetim standartları dışındaki güvence denetimlerinin başarılı olarak uygulanmasında bağımsız denetçilere gerekli temel ilke ve süreçleri belirlemek ve onlara yol göstermektir.

Söz konusu bu genel amaç doğrultusunda, GDS 3400 standardının amacı; en iyi tahmine ve hipoteze dayalı varsayımlara yönelik inceleme prosedürleri de dahil olmak üzere, ileriye yönelik finansal bilgilerin incelenmesine ve raporlanmasına ilişkin denetimler için standart belirlemek ve bu konularda rehberlik sağlamaktır (KGK 2014, 5).

İleriye yönelik finansal bilgiler; gelecekte meydana gelebilecek olaylar ve işletmenin muhtemel eylemleriyle ilgili varsayımlara dayanan finansal bilgilerden oluşmaktadır. Ancak; söz konusu bu finansal bilgiler; niteliği gereği, gerçekleşmemiş veya gerçekleşmeyen olaylar ve eylemlerle ilgili olduklarından büyük ölçüde subjektiftir ve hazırlanması önemli ölçüde muhakeme yapılmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede; ileriye yönelik finansal bilgiler bir tahmin veya hipotetik varsayımlara dayandırılarak projeksiyon (öngörü) veya her ikisinin bir bileşimi şeklinde olabilir. Örneğin; bir işletme bir yıllık bir tahmin ile birlikte 5 yıllık bir projeksiyonda bulunabilir (KGK 2014, 5).

İleriye yönelik finansal bilgiler, Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca düzenlenen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, kapsamlı gelir tablosu, özkaynaklar değişim tablosu, nakit akış tablosu ve dipnotları) veya finansal tablo unsurlarının bir veya daha fazlasını içerebilir (KGK 2014, 6). Bu doğrultuda; aşağıdaki örnekler verilebilir.

a) İleriye yönelik finansal bilgiler; muhtemel bir sermaye yatırımının değerlendirilmesine yardımcı olmak gibi bir amaçla bir iç yönetim aracı olarak kullanılabilir.

b) İleriye yönelik finansal bilgiler; üçüncü taraflara dağıtmak üzere aşağıda örnek verilen şekilde hazırlanabilir:

i) Potansiyel yatırımcılara geleceğe ilişkin beklentilerle ilgili bilgi sağlayan izahnameler;

(Söz konusu izahnameler; yönetimin en iyi bilgi ve inancı doğrultusunda, işletmenin tahmin döneminde beklenen finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını göstermektedir.)

**ii)** Hissedarlara, düzenleyici otoritelere ve diğer ilişkili taraflara bilgi sağlamak üzere bir yıllık faaliyet raporu; veya

**iii)** Nakit akış tahminleri gibi unsurları içerecek şekilde, kredi verenlerin bilgisine sunulmak üzere nakit akış tablosu düzenlenebilir.

Bu kapsamda yer alan ileriye dönük finansal tablolar; tam bir finansal tablolar setinden oluşabileceği gibi finansal tablo unsurlarının bir veya daha fazlasını içerebilir. Aşağıdaki kalemlerle de sınırlı olabilir ama bu kalemler, aynı zamanda, dönemin tarihi finansal tablolarında da sunulabilir (PCAOB 2003).

Örneğin;

- a. Satışlar
- b. Satışların maliyeti
- c. Brüt satış karı
- d. Sürdürülen faaliyetler
- e. Vergi karşılığı
- f. Durdurulan faaliyetler
- g. Dönem net karı veya zararı
- h. Adi ve sulandırılmış hisse başına kar
- i. Finansal durumda meydana gelen önemli değişiklikler
- j. Önemli varsayımların özeti
- k. Önemli muhasebe politikalarının özeti

İleriye dönük finansal bilgiler, kısmen geçmişe ait bir dönemi kapsayabilmekle birlikte; geçmiş dönemleri kapsayan finansal bilgiler ileriye dönük finansal bilgiler olarak dikkate alınmazlar.

### **3.2. Tahmin ve Projeksiyon Kavramı**

**Tahmin**, yönetimin bilgilerinin hazırlandığı tarih itibarıyla gerçekleştirilmeyi beklediği faaliyetlerle (en iyi tahmine dayalı varsayımlar) ve yönetimin meydana gelmesini beklediği geleceğe ilişkin olaylarla ilgili varsayımlara dayalı olarak hazırlanan ileriye yönelik finansal bilgilerdir (KGK 2014, 5).

Tahmin, yönetimin var olmasını beklediği koşullar ile uygulanmasını beklediği eylem planını yansıtan varsayımlara dayanır (PCAOB 2003). Örneğin; ileriye yönelik kar tahmin beklentileri bu kapsamda değerlendirilebilir. Tahmin, belirli parasal tutarlarda tahmini

sonuçlara ilişkin tek bir tahmini değer olarak ya da belirli bir değer aralığı yansıtan tahmini bir değer olarak ifade edilebilir. Tahmin belirli bir değer aralığı yansıtan tahmini bir değer olarak ifade edilecekse; işletme yönetimi, bilgisi ve inancı çerçevesinde, aralığı oluşturmak için olmasını makul bir şekilde beklediği ana varsayımlar ile bu varsayımların gerçekten ilgili olduğu kalem veya kalemleri belirler (PCAOB 2003).

Konunun somut bir şekilde ortaya konabilmesi amacıyla bir tahmin örneği; sağlık hizmetleri sektörü dikkate alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu örnek, (PCAOB 2003) Madde 50'de yer alan hastane örneğinden uyarlanmıştır.

XYZ Hastanesinin tesislerini genişletmek ve yenilemek amacıyla bir finansal fizibilite çalışması hazırlanmıştır. Hastanenin geliştirilmesi kapsamında; toplam yatak sayısının 275'e yükseltilmesi istenmekte olup bu amaca ulaşılabilmesi için 50 adet ilave ameliyat yatağının temin edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, hastanenin yenilenmesi kapsamında ise; mevcut tesislerdeki çeşitli yönetim ve destek hizmet alanlarının da restore edilmesi planlanmıştır. Hastane de yapılacak geliştirme ve yenileme faaliyetlerinin 30 Haziran 20X2 tarihinde başlayıp 31 Aralık 20X3 tarihinde sona ermesi beklenmektedir.

Bahse konu fizibilite çalışması, yukarıda değinilen genişletme ve yenileme faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesine ilişkin finansman unsurların değerlendirilmesine yönelik olup; bu konudaki tahmin, beş yıl vadeli ve faiz oranının yıllık %10 olarak varsayıldığı 25.000.000.000 TL tutarında tahvil ihracına dayanmaktadır. Bununla birlikte; hastanenin faaliyet giderleri, çalışma sermayesi ihtiyaçları ve diğer finansal gereksinimleri de dikkate alınmıştır.

**Projeksiyon**, belirli hipotetik varsayımlar altında finansal sonuçları yansıtan ileriye yönelik finansal bilgidir. Projeksiyon, bazen, bir veya birden fazla varsayıma dayalı eylem planının değerlendirilmek üzere sunulması amacıyla "böyle olursa, sonucu ne olabilir?" gibi bir soruya cevaben hazırlanır (PCAOB 2003). Hipoteze dayalı varsayım ise; bir projeksiyonda gerçekleşmesi kesin olarak gerekmeyen ancak projeksiyonun amacıyla tutarlı olan bir koşulu veya eylem planını sunmak üzere kullanılan varsayımdır (PCAOB 2003).

GDS 3400 standardı kapsamında ileriye yönelik finansal bilginin tahmin mi yoksa projeksiyon mu olup olmadığının belirlenmesinde aşağıdaki iki kriter dikkate alınır (KGK 2014, 5).

a) Kesin olarak meydana gelmesi beklenmeyen geleceğe ilişkin olaylara ve yönetimin eylemlerine ilişkin hipoteze dayalı varsayımlardan (örneğin; bazı işletmelerin kuruluş aşamasında olması veya faaliyetlerinin niteliğinde önemli değişimi planlıyor olması gibi hallerde) veya

b) En iyi tahmine ve hipoteze dayalı varsayımlardan oluşabilir.

Projeksiyon, aynı zamanda, bir işletmenin beklenen finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını işletme yönetiminin bilgisi ve inancı çerçevesinde verilen bir veya birden fazla hipoteze dayalı varsayımı yansıtarak sunan ileriye dönük finansal tablolardır.

Bu konu ile ilgili örnek uygulama; işletmenin satışları çerçevesinde düzenlenmiştir. Bir işletmenin satışları ile ilgili bilgileri aşağıdaki gibidir. İşletmenin yıllar itibariyle pazar payı % 14 ila % 16 arasında değişmektedir. İşletme ürünlerine olan talep üzerine yapılan son piyasa araştırmalarına göre % 15 pazar payı ve tahmini üretim maliyetlerindeki artış nedeniyle 2015 yılı itibariyle işletmenin satışlarında %11 düzeyinde artış olacağı tahmin edilmiştir.

İşletmenin net satışları aşağıdaki gibidir.

2014 Tarihi Net Satışlar: 91.449 TL

2015 Tarihi Net Satışlar: 79.871 TL

**2016 Öngörülen Net satışlar: 101.508 TL'dir.**

### 3.3. Kapsanan Dönem

İleriye yönelik finansal bilginin kapsadığı dönem, denetçinin GDS 3400 standardı çerçevesinde yapacağı denetim çalışmasını etkilemektedir (KGK 2014, 8). Bunun nedeni; kapsanan dönem uzadıkça varsayımlar daha spekülative hale geldiğinden bu dönem; yönetimin en iyi tahmine dayalı varsayımlarda bulunma kabiliyetini azaltacaktır. Dolayısıyla bu husus, denetçinin denetim çalışmasında da etkili olacaktır. Kapsanan dönem, açıklanması gereken bilginin bir parçasını oluşturan bir varsayım olarak da kabul edilebilir (Tamer 2013, 75).

Denetçi, ileriye yönelik finansal bilgilerin kapsadığı zaman dilimini dikkate alır. Örneğin, güvenilir bir tahmin yalnızca bir mali yıl için

yapılıyorsa, tahmin için kapsanan dönem sadece 1 yıldır. Bu kapsamda; kapsanan dönem belirlenirken, genelde işletmelerin hesap dönemleri temel alınmalıdır. Böylece, finansal tablo kullanıcıları, ileriye yönelik finansal bilgiye ait sonuçlar ile tarihi finansal tabloların verilerini karşılaştırabilir. Kapsanan dönem, yönetimin varsayımlar için makul bir dayanağa sahip olduğu dönemi aşmamalıdır (KGK 2014, 8). Örneğin, üç ila beş yıl dönemli tahminler için makul düzeyde bir nesnellik sağlamak zor olmaktadır (Tamer 2013, 75).

Denetçi kapsanan dönemi belirlerken; faaliyet döngüsü, varsayımların güvenilirlik derecesi ve kullanıcıların ihtiyaçları gibi bazı faktörleri dikkate almak durumundadır (KGK 2014, 8). Örneğin; bir inşaat projesinde, kapsanan döneme ilişkin süre belirlenirken, projeyi tamamlamak için gereken süre dikkate alınır.

#### **3.4. GDS 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi Standardının Uygulanmasında Göz Önüne Alınacak Unsurlar**

GDS 3400 standardının uygulanmasında dikkate alınması gereken unsurlar aşağıda sıralanmıştır ve her bir unsurla ilgili kısa açıklamalara yer verilmiştir.

- Etik gereklilikler ve kalite kontrol
- Denetimin kabulü ve devam ettirilmesi
- Denetimin planlanması, önemlilik ve güvence denetimi riski
- İnceleme prosedürlerinin uygulanması ve kanıt toplama
- İleriye yönelik finansal bilgilerin incelenmesine ilişkin rapor

##### **3.4.1. Etik Gereklilikler ve Kalite Kontrol**

Denetçi, güvence denetimini gerçekleştirirken, öncelikle IFAC Profesyonel Muhasebeciler için Etik Kuralların A ve B bölümlerini birlikte dikkate almalıdır.

Denetçinin uyması zorunlu olan etik kuralların çerçevesi aşağıdaki gibidir.

- Bütün mesleki ve iş ilişkilerinde dürüst, açık ve güvenilir olmak
- Tarafsızlık
- Mesleki yeterlilik ve özen



- Sır saklama
- Mesleğe uygun davranmak

Bağımsız denetim firması, denetim sözleşmesine uygulanabilen kalite kontrol tekniklerini yerine getirmelidir (Yanık ve Çil Koçyiğit 2014, 130). Kalite kontrol tekniklerini yerine getirirken KKS 1 Türkiye Denetim Standartları Kalite Kontrol Standardını uygulamak zorundadır. Denetim firması; uygun güvence sağlamak, denetim firmasının ve personelinin mesleki standartlara, düzenleyici ve yasal şartlara uymasını temin etmek, denetim firması ve sözleşme ortakları tarafından yayınlanan raporların bu koşullar altında uygunluğunu yerine getirmek için tasarlanmış bir kalite kontrol sistemi kurmak zorundadır.

#### 3.4.2. Denetimin Kabulü ve Devam Ettirilmesi

Denetçi ileriye yönelik finansal bilgileri inceleme işini kabul etmeden önce aşağıdaki hususları dikkate alır (KGK 2014, 7).

- Bilgilerin kullanım amacı,
- Bilgilerin dağıtımının sınırlanıp sınırlanmayacağı,
- Varsayımların niteliği (en iyi tahmine mi dayalı, hipoteze mi dayalı varsayım olduğu),
- Bilgiye dahil edilecek unsurlar ve
- Bilgilerin kapsadığı dönem

Denetçi, sözleşmeyi yapan tarafla denetim şartları üzerinde anlaşmaya varmalıdır. Şartlar üzerinde anlaşmaya varılabilmesi için sözleşme; sözleşmenin amacını, yönetimin sorumluluklarını, denetçinin sorumluluklarını ve sözleşmenin sınırlarını kapsmalıdır. Her türlü yanlış anlaşmaları önlemek amacıyla üzerinde anlaşmaya varılan hükümler sözleşme mektubuna ya da başka uygun bir sözleşme formuna yazılarak kayıt altına alınır. Ancak denetçi, varsayımların açık bir şekilde gerçekçi olmadığı veya ileriye yönelik finansal bilgilerin kullanım amacına uygun olmadığı kanaatine varması durumunda, denetimi kabul etmez veya denetimden çekilir (KGK 2014, 7)

Sözleşmede yönetimin sorumlulukları, ileriye yönelik finansal bilgilerin dayandığı varsayımların belirlenmesi ve açıklanması da dahil söz konusu bilgilerin hazırlanması ve sunumunu kapsamakla birlikte;

yönetimin aynı zamanda ileriye dönük sonuçların gerçekleşmeyeceğine dair bir raporu da düzenlemesi gerekir (KGK 2014, 6). İleriye yönelik finansal bilgiler ister üçüncü tarafların kullanımına ister kurum içi amaçlara yönelik olsun, denetçiden söz konusu bilgilerin güvenilirliğinin artırılması için bu bilgileri incelemesi ve bu bilgiler hakkında raporlama yapması talep edilebilir (KGK 2014, 6).

Denetçinin sorumluluğu ise; ileriye yönelik finansal bilgilerin varsayımlara dayanarak uygun bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığı ve ilgili finansal raporlama çerçevesine uygun olarak sunulup sunulmadığına ilişkin bir görüş bildirmektir (KGK 2014, 10). İleriye yönelik finansal bilgiler, henüz meydana gelmemiş ve meydana gelmeyebilecek olay ve eylemlerle ilgilidir. Dayandırıldığı varsayımları destekleyen kanıtlar mevcut olabilir. Ancak; bu kanıtlar tarihi finansal bilgilerin denetiminden farklı olarak geleceğe yöneliktir. Dolayısıyla denetçi, ileriye yönelik finansal bilgilerde gösterilen sonuçlara ulaşıp ulaşamayacağı konusunda görüş bildirecek bir konumda değildir. Ayrıca, ileriye yönelik finansal bilgilerin dayandırıldığı varsayımların değerlendirilmesine ilişkin kanıt türleri dikkate alındığında, denetçinin varsayımlarda "önemli yanlışlık" bulunmadığı yönünde pozitif bir görüş vermek için yeterli tatmin düzeyine ulaşması zor olabilir (KGK 2014, 6). Tarihi finansal bilginin denetiminde makul düzeyde bir görüş verilirken, burada denetçi, yalnızca sınırlı bir düzeyde güvence sağlar.

### 3.4.3. Denetimin Planlanması

Bir güvence denetiminde, denetimi planlamak ve uygulamak temel unsurlardan biridir. Denetçi, incelemeyi mesleki açıdan şüpheli bir tavırla, konuya ilişkin bilginin önemli ölçüde hatalı olarak ifade edildiğine ilişkin durumlarla karşılaşma olasılığını bilerek, planlamalı ve gerçekleştirmelidir. İleriye yönelik finansal bilginin incelenmesini planlarken; önemliliği, inceleme riskini ve kanıtın niceliğini ve niteliğini dikkate alır. Mesleki açıdan şüpheli bir tavır; denetçinin toplanan kanıtların geçerliliğini sorgulayarak eleştirel değerlendirmelerde bulunmasıdır.

Planlama, inceleme süresince devam eden ve tekrarlayan bir süreçtir. Kanıt toplama süreci ve elde edilen kanıtlardaki değişiklikler sonucunda, denetçi denetim stratejisini, denetim planını, planın kapsamını ve zamanlamayı tekrar gözden geçirme gereği duyabilir.

Denetim süresince denetçi, mesleki kararlarını uygularken aşağıdaki durumları dikkate almalıdır:

1. Denetçi, işletmenin ticari işlemlerinin yapısı ve işletmenin ileriye yönelik finansal sonuçlarının dayanacağı ana faktörler hakkında genel bir bilgi edinmelidir.

2. Denetçi, ileriye yönelik finansal bilgilerin hazırlanması için gereken tüm önemli varsayımların belirlenip belirlenmediğini değerlendirebilmek amacıyla işletmeye ve ilgili faaliyete ilişkin yeterli düzeyde bilgi elde edinmelidir (KGK 2014, 7). Bu kapsamda denetçi; ileriye yönelik finansal bilgilerin hazırlanması için kullanılan sistem üzerinde gerçekleştirilen iç kontroller, bu bilgileri hazırlayan kişilerin uzmanlığı ve denetimi, varsayım geliştirmek ve uygulamak için kullanılan yöntemler ile istatistiksel, matematiksel ve bilgisayar destekli tekniklerin kullanım düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Önceki dönemlerde hazırlanan ileriye yönelik finansal bilgilerin doğruluğu hakkında önemli sapmalar varsa, bunların gerekçelerini araştırmalıdır.

3. Denetçi, önce işletmenin tarihi finansal bilgilerinin güvenilir olup olmadığını test etmelidir (KGK 2014, 8). Bunun nedeni; denetçinin ileriye yönelik finansal bilgilerin tarihi finansal bilgilerle tutarlı bir temele dayanarak hazırlanıp hazırlanmadığını değerlendirmek ve yönetimin varsayımlarını değerlendirmesine yönelik tarihsel bir ölçüt sağlamak için işletmenin tarihi finansal bilgileri hakkında bilgi sahibi olmasının gerekmekte olmasıdır. Bu bağlamda; uygulanan muhasebe politikalarının önceki tarihi finansal bilgilerin hazırlanmasında kullanılan muhasebe politikaları ile karşılaştırılması ve bu politikaların ileri dönemi kapsayan finansal bilgiler içinde kullanılması ve beklenenlerle aynı olup olmadığının sorgulanması gerekir (KGK 2014, 8). İleriye yönelik finansal bilgilerin düzenlenmesinde uygulanan muhasebe politikaları; tutarlılık ilkesi çerçevesinde, genellikle, işletmenin uyguladığı muhasebe politikaları ile paralellik göstermektedir. Ancak; işletme çeşitli nedenlerden dolayı muhasebe politikalarında değişiklik yapabilir. Bu durumda, ileriye yönelik finansal bilgilere de değişiklikler yansıtılmalıdır.

4. Önceki döneme ait tarihi finansal bilgilere ilişkin bir bağımsız denetim veya sınırlı bağımsız denetim raporunun olumlu görüş içermemesi veya işletmenin henüz kuruluş aşamasında olması durumunda, denetçi bu durum ile ilgili bilgileri ve bunların ileriye

yönelik finansal bilgilerin incelenmesi üzerindeki etkisini değerlendirmelidir.

#### 3.4.4. İnceleme Prosedürlerinin Uygulanması ve Kanıt Toplama

Denetçi, ileriye yönelik finansal bilgilerin incelenmesi denetiminde (KGK 2014, 5);

- İleriye yönelik finansal bilgilerin dayandığı yönetimin en iyi tahminine dayalı varsayımların makul olup olmadığı ve hipoteze dayalı varsayımların kullanılması durumunda; bu varsayımların bilginin amacıyla tutarlılık gösterip göstermediği ve varsayımlara uygun şekilde hazırlanıp hazırlanmadığı,

- İleriye yönelik finansal bilgilerin uygun bir şekilde sunulup sunulmadığı ve tüm önemli varsayımlar hakkında yeterince açıklama yapılıp yapılmadığı ve

- İleriye yönelik finansal bilgilerin tarihi finansal bilgilerin dayandığı esasla tutarlı bir şekilde, uygun muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanıp hazırlanmadığı konularında yeterli ve uygun kanıt elde etmelidir.

İleriye yönelik finansal bilginin oluşturması için kullanılan varsayımlar konunun esasını oluşturmaktadır. Varsayımlar, finansal tabloların tek ve en önemli belirleyicisi olmakta ve bu nedenle, tahminlerin temelinde yatan varsayımların kalitesi aynı zamanda ileriye yönelik finansal bilgilerin kalitesini de belirlemektedir (Tamer 2013, 60). Varsayımların uygun, makul ve eksiksiz olması gerekmektedir. Varsayımların; yönetimin en iyi tahminlerini yansıtıp yansıtmadığına veya hipoteze dayalı olup olmadığına açıklık kazandırılması ve önemli alanlarla ilgili varsayımlarda bulunulması ve bu varsayımların yüksek düzeyde bir belirsizliğe tabi olması durumunda etkisinin göz önüne alınması gerekir. Varsayımlar için destek piyasa araştırmaları, mühendislik çalışmaları, genel ekonomik faktörler (faiz oranları, büyüme oranları, döviz kurları, finansal varlıkların gerçeğe uygun değer hesaplamalarını etkileyen faktörler, enflasyon oranları gibi), endüstri değerleri, işletmenin faaliyet geçmişinde izlenen eğilim ve modeller gibi unsurlar kullanılabilir (Tamer 2013, 98).

Denetçi denetim çalışmasını gerçekleştirirken tarihi finansal tabloların denetiminde olduğu gibi öncelikle güvence riskini dikkate alarak inceleme prosedürlerinin niteliğini, zamanlamasını ve kapsamını

belirlerken aşağıdaki hususları göz önünde bulundurmalıdır (KGK 2014, 8-9).

- a) Önemli yanlışlık ihtimali,
- b) Önceki denetimler ve hizmetler sırasında elde edilen bilgiler,
- c) Yönetimin ileriye yönelik finansal bilgilerin hazırlanması konusunda yeterliliği,
- d) İleriye yönelik finansal bilgilerin yönetimin kararlarından etkilenme düzeyi ve
- e) Verilerin uygunluğu ve güvenilirliği.

Daha sonra varsayımların nasıl geliştirildiği ve uygulanan yöntemler konusunda istatistiksel, matematiksel ve bilgisayar destekli teknikler uygulanır. Hipoteze dayalı varsayımlardan faydalanılması durumunda denetçi, bu varsayımların tüm önemli yansımalarının dikkate alınıp alınmadığını değerlendirir. Örneğin; dondurma üreten işletmenin bir önceki yılda, belirli bir dondurma ürününe olan talep dikkate alınarak söz konusu ürüne olan talebin bir sonraki yılda artacağı ve mevcut üretim hattının da genel talebi karşılamayacağı hipotetik varsayımıyla talep gören ürünün müşteri için temin edilebilirliğini sağlamak üzere ek bir üretim hattı kurulmasına ilişkin maliyetlerin tahmini veya üretimin taşeron üretimle mi gerçekleştireceği gibi yansımaların dikkate alınması gerekir. Ancak, hipoteze dayalı varsayımları destekleyen kanıtların elde edilmesi gerekmes dahi; denetçinin bu varsayımların ileriye yönelik finansal bilgilerin amacına uygun olduğu ve açık bir şekilde gerçek dışı olduğu kanaatine varmasına yol açacak bir sebebin bulunmadığı hususunda tatmin olması gerekir (KGK 2014, 9). Örneğin; denetçinin, ileriye yönelik finansal bilgilerin, yönetimin varsayımlarına dayanarak doğru bir şekilde hazırlandığı konusunda yeniden hesaplama gibi kontrolleri yaparak ve faiz oranları gibi genel değişkenlere dayanarak yapılan tutar tespitlerinde tutarsızlık olmadığı konusunda tatmin olması gerekir.

Denetçinin, işletme yönetiminden ileriye yönelik finansal bilgilerin kullanım amacını, önemli yönetim varsayımlarının tamlığı, bütünlüğü ve yönetimin bu bilgilere ilişkin sorumluluğunu belgeleyen yazılı açıklama alması standart tarafından önerilmektedir (KGK 2014, 9).

### 3.4.5. Raporlama

Denetçi, ileriye yönelik finansal bilginin, tüm önemli yönleriyle, belirlenmiş ölçüte uygunluk derecesi hakkında görüşünü içeren yazılı bir güvence raporu düzenler. Öncelikle denetçi, güvence raporunda ifade edilen sonucu desteklemek amacıyla yeterli ve uygun kanıt elde edip etmediği sonucuna varmalıdır.

Bu standarda göre güvence raporunun içeriğinde olması gerekenler sıralanmıştır. Güvence raporu aşağıdaki asgari unsurları içermelidir (KGGK 2014, 10).

- Başlık,
- Muhatap,
- İleriye yönelik finansal bilgilerin belirtilmesi,
- Bu GDS'ye yapılan atıf, (GDS 3400 veya ilgili Türkiye Denetim Standartlarına atıfta bulunulması gerekir.)
- Yönetimin ileriye yönelik finansal bilgilerin dayandığı varsayımlar da dahil bu bilgilerden sorumlu olduğuna ilişkin bir açıklama,
- Uygun hallerde, ileriye yönelik finansal bilgilerin amacı,
- Varsayımların ileriye yönelik finansal bilgiler için makul düzeyde bir dayanak sağlamadığına dair olumsuz güvence içeren bir beyan,
- İleriye yönelik finansal bilgilerin varsayımlara dayanarak uygun şekilde hazırlanıp hazırlanmadığı ve ilgili finansal raporlama çerçevesine uygun olarak sunulup sunulmadığına ilişkin bir görüş,
- İleriye yönelik finansal bilgilerin gösterdiği sonuçların ulaşılabilirliğine ilişkin uygun uyarılar,
- Prosedürlerin tamamlandığı tarih olan rapor tarihi,
- Denetçinin adresi,
- İmza.

Denetçi, ileriye yönelik finansal bilgilerin varsayımlara dayanarak uygun bir şekilde hazırlanmış olduğu ve ilgili raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlandığı sonucuna varırsa; olumlu görüş bildirir.

Ayrıca, varsayımları destekleyen kanıtlara ilişkin olarak, bu varsayımların tahmin için makul bir dayanak oluşturmadığı kanaatine varmasına sebep olacak bir husus, söz konusu olmasa bile denetçi raporunda, dikkat çeken bir husus olmadığını açıklar. Denetçi, raporunda olumlu görüş bildirirse de ileriye yönelik finansal bilgilerin kapsadığı dönemde gerçekleşeceğine ilişkin bir güvence veremez. Bunun nedeni; öngörülen olayların genellikle beklendiği şekilde meydana gelmemesinden ve sapmanın önemli düzeyde olabilmesinden dolayı, fiili sonuçlar ileriye yönelik finansal bilgilerden muhtemelen farklı olacaktır. Benzer şekilde, ileriye yönelik finansal bilgilerin bir değer aralığı şeklinde ifade edilmesi durumunda, fiili sonuçların bu aralık kapsamında yer alacağına dair herhangi bir güvence verilemez. Bu durumun nedeni; gelecekte tahmin edilen ileriye yönelik finansal bilgilerin gerçekleşmemesi olasılığı ile projeksiyon şeklindeki finansal bilgilerin hipotetik varsayımlara dayanmasıdır.

Olumlu görüş bildirilen raporda, tahmin veya projeksiyon işletme yönetiminin kapsadığı dönemde beklenen koşulları ve kararlarını yansıtmaktadır. Raporlanan varsayımlar, işletme yönetimin tahmin veya projeksiyon için önemli olarak kabul ettiği varsayımlardır. Ancak; olaylar ve koşullar gelecekte farklı seyir izlemesinin muhtemel olması nedeniyle tahmin veya projeksiyon ile fiili sonuçlar arasında farklılıklar olması beklenmektedir.

Konunun somut bir şekilde ortaya konabilmesi amacıyla tahmine ilişkin olumlu görüşü yansıtan bir rapor örneği; sağlık hizmetleri sektörü dikkate alınarak aşağıda sunulmuştur. Söz konusu örnek, (PCAOB 2003) Madde 50'de yer alan hastane örneğinden uyarlanmıştır.

XYZ Hastanesinde gerçekleştirilmesi planlanan genişletme ve yenileme faaliyetlerinin tahmini toplam maliyeti; yaklaşık 30.000.000.000 TL'dir. Hastanenin finans departmanının ihraç etmeyi önerdiği 25.000.000.000 TL tutarındaki tahvilden gelecek olan nakit girişinin; söz konusu faaliyetlerin finansmanında birincil kaynak olarak kullanılması temel varsayımdır. Tahvilden sağlanan finansman kaynağının geri ödemesi hastane tarafından gerçekleştirilecektir. Yapılması planlanan bu faaliyetleri finanse etmek için gerekli diğer fonların; hastane fonlarından, yerel fon kaynaklarından ve inşaat süresince tahvili ihraç eden aracı kurumca tutulacak fonlardan kazanılan faizden sağlanması beklenmektedir.

XYZ Hastanesi, yukarıda belirtilen fizibilite çalışmasının gerçekleştirilebilmesi ve bu çalışma sonucunda bir güvence raporu sağlamak amacıyla ABC bağımsız denetim firması ile anlaşmaya varmıştır. ABC bağımsız denetim firması; bu doğrultuda, aşağıdaki inceleme prosedürlerini uygulamıştır.

1. Hastanede yapılmak istenen genişletme ve yenileme faaliyetlerinin geçmişinin, amaçlarının, zaman çizelgesinin ve finansman olanaklarının değerlendirilmesi

2. Hastanenin hizmetlerine gelecekte olması beklenen talebin aşağıdaki hususlar çerçevesinde değerlendirilmesi

a. Hastanenin hizmet alanı kapsamına giren ekonomik ve demografik özelliklerin dikkate alınması

b. Var olan ve planlanan diğer hastanelerin buldukları veya bulunacakları konumlarla birlikte, bu hastanelerin sahip olduğu veya olacağı kapasiteler ve içinde bulunduğu veya bulunacağı rekabet ortamının değerlendirilmesi

c. Hastanenin sağlık hizmeti sunduğu alanlar ve bu alanlarda olması muhtemel doktor ve sağlık personeli gereksiniminin değerlendirilmesi

d. Hastanenin hastalar tarafından geçmiş yıllarda kullanım seviyesinin değerlendirilmesi

3. Söz konusu genişletme ve yenileme faaliyetlerine ilişkin olarak ilgili kurum uygulamalarının planlanması ve onayların alınması

4. İnşaat ve teçhizat maliyetlerinin, borçlanma hizmetinin gerekliliklerinin ve tahmini finansman maliyetlerinin değerlendirilmesi

5. Hastanenin üçüncü taraflara olan mevcut ödeme politikası ile hastanenin bu konuya ilişkin tarihi eğilimlerinin değerlendirilmesi

6. Hastanede gerçekleşen gelir, gider ve doluluk arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi

İşletme yönetimi; bu konu ile ilgili tahminini 31 Aralık 20X2 tarihi ile biten yıldan 20X6'ya kadar olan yıllık dönemlere ilişkin finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, nakit akış tablosu ve net varlıklarda meydana gelen değişiklikler tablosu çerçevesinde yapmıştır.

Denetçi, denetim çalışmasında hastane yönetiminin makul varsayımlara dayandığı tahmini incelemiştir. Hastane yönetimi, tahminden sorumludur. Denetçinin sorumluluğu ise; incelemesi çerçevesinde tahmine ilişkin görüşünü ifade etmektir. İnceleme; GDS 3400 standardı çerçevesinde yerine getirilmiştir ve bu işlemler taraflarca gerekli görülen hem yönetim tarafından kullanılan



varsayımların hem de tahminin hazırlanması ve sunumunun değerlendirilmesine ilişkin esasları kapsamaktadır. Denetçinin görüşünü oluşturmak için gerekli makul altyapı sağlanmıştır.

Sağlık sektöründeki mevzuat ve düzenlemeler; hastanenin gelir ve giderlerini etkilemiştir ve etkilemeye de devam edebilir. Tahmin, mevcut mevzuat ve düzenlemelere dayanmaktadır. Hastane faaliyetleri ile ilgili olarak gelecek mevzuat veya düzenlemelerin yürürlüğe girmesi durumunda, bu tür mevzuat ve düzenlemeler gelecekte faaliyetleri önemli şekilde etkileyebilir.

Faiz oranı, ana para ödemeleri, program maliyetleri ve diğer finansman varsayımları "Tahmine İlişkin Önemli Varsayımlar ve Gereçeklerin Özeti" başlığı altında açıklanmıştır. Eğer gerçek faiz oranları, ana para ödemeleri ve fonlama gereksinimleri varsayımlardan farklı ise; ihraç edilen tahvil tutarı ve borçlanma gereksinimleri tahminde işaret edilene göre düzeltilir. Eğer bu faiz oranları, ana para ödemeleri ve fonlama gereksinimleri varsayımlardan az ise, bu tür düzeltmeler tahmini olumsuz yönde etkilemez.

### **Tahmine İlişkin Olumlu Görüş Bildiren Güvence Raporu Örneği**

XYZ İşletmesinin, ilgili tahminini (31 Aralık 20X2 tarihi ile biten yıldan 20X6'ya kadar olan yıllık dönemlere ilişkin finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, nakit akış tablosu ve net varlıklarda meydana gelen değişiklikler tablosu), Güvence Denetim Standardı 3400'e uygun olarak inceledik. Yönetim, tahmine dayanak oluşturan varsayımlar da dahil olmak üzere tahminden sorumludur.

Varsayımları destekleyen kanıtlara ilişkin incelememize göre (Bu tahmin; 25.000.000.000 TL tutarındaki önerilen tahvil ihracı ile ilgili borçlanma gerekleri de dahil olmak üzere, tahmin döneminde yeterli miktarda fonun hastanenin faaliyet giderlerinin, çalışma sermayesi ihtiyacının ve diğer finansal gereksinimlerinin karşılanması için sağlanabileceğine işaret etmektedir. Ancak; herhangi bir tahminin başarılı olması güvence altına alınamayan gelecekteki olaylara bağlıdır.) Bu varsayımların tahmin için makul bir dayanak oluşturmadığı kanaatine varılmasına sebep olacak bir husus dikkatimizi çekmemiştir. Ayrıca görüşümüze göre tahmin, varsayımlara dayanarak uygun şekilde hazırlanmış ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak sunulmuştur.

Öngörülen olayların genellikle beklendiği şekilde meydana gelmemesinden ve sapmaların önemli düzeyde olabilmesinden dolayı, gerçek sonuçlar ileriye yönelik finansal bilgilerden muhtemelen farklı olacaktır.

İmza

Tarih

Eğer ileriye yönelik finansal bilgi projeksiyon şeklindeyse; denetçi, raporunda işletmenin projeksiyonu yapılan döneme ait olarak beklenen finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını hipoteze dayalı varsayımlar ile işletme yönetiminin bilgisi ve düşüncesi çerçevesinde sunduğunu dikkate alır. Denetçi; tahminin, hipoteze dayalı olayların meydana gelmesi çerçevesinde işletme yönetiminin beklenen koşullar ve beklenen eylem planına bağlı olarak mevcut koşullara dayalı yargısını yansıttığını açıklamalıdır (PCAOB 2003).

Açıklamalarda;

- a. Hipoteze dayalı varsayımlar belirtilmeli ve sunumun faydasına ilişkin sınırlar tanımlanmalıdır.
- b. Varsayımların uygun olduğu belirtilmelidir.
- c. Hipoteze dayalı varsayımların muhtemel olup olmadığı ifade edilmelidir.
- d. Eğer projeksiyonda bir aralık değer kullanılıyorsa; açıklamalarda varsayıma tabi kalem veya kalemlerin bu aralık değere denk gelmesi ve de bu aralığın taraflı ve yanıltıcı bir şekilde seçilmediği belirtilmelidir.

Konunun somut bir şekilde ortaya konabilmesi amacıyla projeksiyona ilişkin olumlu görüşü yansıtan bir rapor örneği; inşaat sektörü dikkate alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu örnek, (Tamer 2013)'de yer alan "inşaat" örneğinden uyarlanmıştır.

X İnşaat Anonim Şirketi 8 yıldır inşaat sektöründe faaliyet gösteren ve konut üreten bir işletmedir. X İnşaat A.Ş., 5 yıl içinde gerçekleştirmeyi planladığı 30 adet villadan oluşan CAN Sitesinin proje maliyetini 15.000.000 TL (30 Adet x 500.000 TL) olarak öngörmüştür. Kredi faizi maliyete ilave edilmiştir. Tahmin 5 yıllık dönem için yapılacak ve bu tahmine dönemin sonunda hipotetik olarak satışların gerçekleşeceği projeksiyonu eklenecektir.

İşletmenin özkaynağı 3.000.000 TL'dir. Projenin tamamlanabilmesi için kalan 12.000.000 TL'nin finansmanının 4.000.000 TL'lik kısmının inşaat aşamasında yapılacak satışlardan karşılanması öngörülmüştür. Kalan 8.000.000 TL ise borçlanılarak (bankadan kredi kullanılarak) finanse edilecektir. Bu tutar, proje maliyetine dahil edilmiştir. Bu yeni proje için işletme, projenin tahmini maliyetinin % 80'lik kısmını 3 yıllık kredi ile finanse etmiştir. Bununla birlikte; işletme 3. yılın sonunda diğer kısmını yeniden finanse etmeyi planlamaktadır. Faiz ve anaparanın vade bitiminde bir kerede ödeneceği öngörülmüş ve kredi sözleşmesi imzalanmıştır.

3. yılın sonuna gelindiğinde projenin % 80'i tamamlanmış ve proje fiili maliyeti ile satış tutarları aşağıda **Tablo 2**'deki şekilde gerçekleşmiştir. 5 yıl vadeli olarak alınacak kredinin maliyetinin 1.000.000 TL olacağı hesaplanmıştır.

**Tablo 2. Proje Fiili Maliyeti ve Satış Tutarları**

	ÖNGÖRÜLEN	GERÇEKLEŞEN
<b>İnşaat Maliyeti</b> (15.000.000 x %80)	12.000.000 TL	14.500.000 TL
<b>Satış Tutarı</b> (4.000.000 x %80)	3.200.000 TL	2.700.000 TL

X İnşaat Anonim Şirketi 3. yılın sonunda projenin tamamlanabilmesi için 4.000.000 TL ilave borçlanma öngörmüştür. Bu ilave finansman tutarı ve koşulları hakkında geliştirilen varsayımlar, makul düzeyde dayanağa sahip midir?

Bankacılar, X İnşaat Anonim Şirketi'ne sürekli finansman sağlama konusunda isteklidirler. Ekonomik koşullarda herhangi bir belirsizlik beklenmemektedir. Yerel ekonomi güçlü olsa dahi, rekabetin yüksek olması nedeniyle benzer yatırımların olduğu ve gerçekte arzın talebi aşması riski mevcuttur. Buna göre, yukarıdaki göstergeler dikkate alındığında işletmenin yeniden finansman tahmini için makul düzeyde bir dayanağı olacaktır. Ayrıca, bölgede gayrimenkul piyasasında değerlerin artacağı ve bunun borçlanma öncesi beklenen nakit akışlarının yeniden finansmanı ile tutarlı olması beklenmektedir.

3. yılın sonunda gerçekleşen verilerden hareketle 15.000.000 TL'ye bitirilmesi öngörülen projenin (14.500.000/0.80) 18.125.000 TL'sine bitirilebileceği tahmin edilmektedir.

Proje için harcanan tutarın finansmanı:

• Özkaynak	3.000.000 TL
• Banka Kredileri	8.000.000 TL
• Satış nedeniyle avans tutarı	2.700.000 TL
• TOPLAM	13.700.000 TL
• Kalan	8.000.000 TL ise ayrıca borçlanılmıştır.

Projenin tamamlanabilmesi için (18.125.000-13.700.000) 4.425.000 TL'sına ihtiyaç duyulmaktadır. Satışın aynı oranda gerçekleşeceği varsayılırsa (2.700.000/3.200.000) bu oran %84 olur.

4.000.000 TL öngörülen satış için beklenen nakit girişi 3.375.000 TL'dir. Bu tutarın 2.700.000 TL'sı gerçekleşmiştir. Kalan 675.000 TL'lik kısmı nakit girişi olacağı varsayıldığında kalan nakit ihtiyacı (4.425.000-675.000) 3.750.000 TL dir.

#### **Tahmin ile Birlikte Projeksiyona İlişkin Olumlu Görüş Bildiren Güvence Raporu Örneği**

X İnşaat A.Ş.'nin tahmin ve projeksiyona ilişkin ileriye yönelik finansal bilgilerini GDS 3400 standardına uygun olarak inceledik. Yönetim, projeksiyona dayanak oluşturan yukarıda verilen varsayımlar da dahil olmak üzere tahmin ve projeksiyondan sorumludur.

Bu tahmin ve projeksiyon ek finansman ihtiyacı amacıyla hazırlanmıştır. İşletme, bu sektörde daha az tecrübeye sahip olduğu için projeksiyon; meydana gelmesi kesin olmayan geleceğe ilişkin olaylar ve yönetimin eylemleri hakkında hipoteze dayalı varsayımları içeren bir dizi varsayım kullanılarak hazırlanmıştır. Sonuç olarak, kullanıcıların bu tahmin ve projeksiyonun yukarıda belirtilen dışındaki amaçlara uygun olmayabileceği konusunda dikkatli olması gerekmektedir.

Bankacılar, X İnşaat Anonim Şirketi'ne sürekli finansman sağlama konusunda isteklidirler. Ekonomik koşullarda herhangi bir belirsizlik beklenmemektedir. Yerel ekonomi güçlü olsa dahi, rekabetin yüksek olması nedeniyle benzer yatırımların olduğu ve gerçekte arzın talebi aşabileceği riski mevcuttur. Bu varsayımları destekleyen kanıtlara ilişkin incelememize göre, bu varsayımların projeksiyon için makul bir dayanak oluşturmadığı kanaatine varmamıza sebep olacak bir husus

dikkatimizi çekmemiştir. Ayrıca görüşümüze göre projeksiyon, varsayımlara dayanarak uygun şekilde hazırlanmış ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak sunulmuştur.

Yukarıda açıklanan hipoteze dayalı varsayımlara göre öngörülen olaylar gerçekleşse bile öngörülen olayların genellikle beklendiği şekilde meydana gelmemesinden ve sapmaların önemli düzeyde olabilmesinden dolayı, gerçek sonuçlar ileriye yönelik finansal bilgilerden muhtemelen farklı olacaktır.

İmza

Tarih

2016/1

151

GDS 3400 standardında yer verilen açıklamalara göre denetçi; ileriye yönelik finansal bilgilerin sunum ve açıklamasının yeterli olmadığı sonucuna varırsa, raporunda olumlu görüş dışında bir görüş verir.

Olumlu görüş dışında sınırlı olumlu görüş (şartlı görüş) veya olumsuz görüş bildirir veya uygun hallerde denetimden çekilir. İncelemenin içinde bulunulan şartlarda gerekli olan bir veya daha fazla prosedürün uygulanmasını önleyen durumlardan etkilenmesi halinde, denetçi denetimden çekilir veya görüş bildirmekten kaçınır ve ileriye yönelik finansal bilgilere ilişkin raporunda kapsam sınırlamasını açıklar (KGK 2014, 12).

Denetçi, bir veya daha fazla önemli varsayımın en iyi tahminine veya hipoteze dayalı varsayımlar temelinde hazırlanan ileriye yönelik finansal bilgiler için makul bir dayanak sağlamadığı kanaatine varması durumunda, raporunda olumsuz görüş bildirir veya denetimden çekilir (KGK 2014, 13).

İleriye yönelik finansal bilgilere ilişkin olumlu görüş dışında bir görüş vermesi durumunda denetçi, GDS 3400 standardının zorunlu kıldığı belirli unsurların yanı sıra, raporunda olumlu görüş dışındaki bir görüşe neden olan hususun açıklamasını içeren bir paragraf ekler.

#### **4. SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN GDS 3400 İLE İLİŞKİLİ MEVZUATINA GENEL BAKIŞ**

Türkiye'de Türkiye Denetim ve Güvence Standartları KGK tarafından yayınlanmadan önce SPK tarafından yayınlanan Payların

Halka Arzında Kullanılacak Tek Belgeden Meydana Gelen İzahname Formatı ve Hazırlanmasına İlişkin Kılavuzda izahname hazırlayan işletmenin kar tahminleri ve beklentileri konusunda GDS 3400 standardına uygun bir şekilde bağımsız denetim kuruluşlarından alacakları bağımsız güvence raporuna yer vermeleri gerektiği belirtilmiştir.

İşletme, tercih etmesi durumunda ve bağımsız denetimden geçirilmesi şartıyla kar tahminleri ve beklentilerine yer verebilir (SPK 2011, 45). Kar tahmini, cari ve/veya takip eden hesap dönemleri için muhtemel kar veya zararın ya da dolaylı olarak veya gelecekte elde edilebilecek kar veya uğranabilecek zararların hesaplanabileceği verilerin belirtilmesi anlamına gelmektedir. Kar beklentisi ise sona ermiş, ancak sonuçları henüz yayınlanmamış olan bir hesap dönemi için kar ya da zararın tahmin edilmesidir. Bu nedenle, kar tahminleri kar beklentilerine göre daha çok belirsizlik taşımakta ve varsayımlara dayanmaktadır.

Kar tahminleri veya beklentilerine geçmiş dönem finansal bilgileri ile karşılaştırmalı bir biçimde yer verilecektir (SPK 2011, 45). Kar tahminleri veya beklentileri oluşturulurken aşağıda sayılan ilkelerin dikkate alınması gerekmektedir.

**a) Anlaşılabilirlik:** Kar tahminleri veya beklentilerinde yer alan açıklamalar yatırımcıların anlayacağı şekilde basit ve sade olmalıdır.

**b) Güvenilirlik:** Kar beklentileri ortaklığın faaliyetlerinin detaylı bir analiziyle desteklenmeli ve varsayımlara değil gerçeklere dayalı strateji, plan ve risk analizlerini içermelidir.

**c) Karşılaştırılabilirlik:** Kar tahminleri veya beklentileri geçmiş finansal tablolarındaki sonuçlarla kıyaslanarak gerektendirilebilmelidir.

**d) İlişkili olma:** Kar tahminleri veya beklentileri yatırımcıların vereceği kararları etkileyebilecek niteliğe ve zamanlamaya sahip olmalı ve yatırımcıların geçmiş değerlendirmelerini doğrulamaları ya da düzeltmelerinde yardımcı olmalıdır.

Kar beklenti veya tahminleri vergi öncesi kar rakamları olarak yer almalıdır (SPK 2011, 46). GDS 3400 standardında hangi kar rakamının esas alınacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Kar beklenti veya tahminleri vergi öncesi kar üzerinden yapılmadıysa kar zarar hesaplarından başka bir rakam sunulmasının sebepleri açıklanmalı ve

açıkça ortaya konmalıdır. Kar beklenti veya tahminlerine ilişkin vergi etkisi açıkça ortaya konulmalıdır.

Kar tahmininin geleceğe yönelik projeksiyon oluşturması nedeniyle, bu bilgilerin yatırımcılar açısından yanıltıcı olmaması için gerekli itina ve çaba gösterilmesi işletmenin sorumluluğundadır.

Kılavuzda kar tahmin ve beklentilerine ilişkin olarak Uluslararası Güvence Sözleşmeleri Standartları 3400, Tahmine Dayalı Finansal Bilgilerin İncelenmesi ve Hazırlanması Standardına uygun olarak bağımsız denetim kuruluşları tarafından bağımsız güvence raporu hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Ancak, KGK tarafından GDS 3400 standardının yayınlanmasından sonra kılavuzun bu hükmü ortadan kalkmıştır. Bağımsız denetçiler, GDS 3400 standardını uygulayacaklardır.

Bağımsız denetim kuruluşları hazırladıkları raporda, görüşlerine göre ortaya konulan tahminlerin veya beklentilerin, verilen esaslara uygun olarak düzenlenmiş olduğunu ve kar tahmini veya beklentisi için kullanılmış olan muhasebe esaslarının işletmenin muhasebe politikalarına uygun olduğunu belirtmelidir.

## 5. ARAŞTIRMA

Çalışmamızın başında amaçlarımızdan birinin bu alandaki uygulamaya yönelik tespit ve değerlendirmelerde bulunmak üzere 2010 yılından itibaren SPK'ya gönderilen ileriye yönelik finansal bilgilere ulaşılması, ulaşılan bu bilgiler hakkında bağımsız güvence raporuna yer veren şirketlere ilişkin bağımsız güvence raporlarının incelenmesi olduğunu belirtmiştik.

Bu doğrultuda; Borsa İstanbul'da hisse senetleri işlem gören finansal sektör şirketleri de dahil olmak üzere 572 şirketin internet sayfaları incelenerek; bu şirketlerin SPK'ya vermekle yükümlü oldukları izahnamelere ulaşılmıştır. Söz konusu izahnamelerin; kar tahminleri ve beklentileri bölümü GDS 3400 kapsamında değerlendirilmekle birlikte bu kar tahmin ve beklentilerinin yapılması ihtiyaridir. Nitekim; SPK mevzuatında bu durum *"İşletme tarafından tercih edilmesi durumunda ve bağımsız denetimden geçirilmesi şartıyla kar tahminleri ve beklentilerine yer verilebilir"* şeklinde ifade edilmiştir.

Bu çerçevede; SPK tarafından yapılması istenen açıklamalar aşağıdaki gibidir.

1. İşletmenin kar beklentileri ile içinde bulunulan ya da takip eden hesap dönemlerine ilişkin kar tahminleri

2. İşletmenin kar tahminleri ve beklentilerine ilişkin varsayımlar

3. Kar tahmin ve beklentilerine ilişkin bağımsız güvence raporu

4. Kar tahmini veya beklentilerinin, geçmiş finansal bilgilerle karşılaştırılabilecek şekilde hazırlandığına ilişkin açıklama. Bu açıklama, izahnamede Ocak 2016 tarihinden itibaren yapılan değişikliklerle kar tahminleri ve beklentileri başlığı altında istenen açıklamalara eklenmiştir (SPK 2016, 32). Bu noktada belirtmek gerekir ki; önceki dönemlerde hazırlanan izahnamelerde, sunulması beklenen kar tahmin ve beklentilerinin muhasebenin tutarlılık ilkesi çerçevesinde aynı muhasebe politikaları uygulanarak tarihi finansal bilgilerle karşılaştırılabilir olması istenmiştir. Ancak; karşılaştırılabilirliğin sağlandığına ilişkin bir açıklamada bulunulması talep edilmemiştir. Yapılan güncelleme ile bu eksilik giderilmiştir.

5. Daha önce yapılmış kar tahminleri ile bu tahminlerin içinde bulunulan ya da takip eden hesap dönemlerine ilişkin tahminlerden farklı olması durumunda farklılığın nedenleri hakkında bilgi. İstenen bu açıklama, izahnamede Ocak 2016'dan itibaren "daha önce yapılmış kar tahminleri ile bu tahminlerin işbu izahname tarihi itibarıyla hala doğru olup olmadığı hakkında bilgi" şeklinde değiştirilmiştir (SPK 2016, 32).

Bu çerçevede; hisse senetleri Borsa İstanbul'da işlem gören 572 şirket içinde izahnamesi bulunanlardan elde edilen tespitler ve bunlara ilişkin değerlendirmeler aşağıdaki gibidir:

1. İzahnamelerine erişilen şirketlerden hiçbirinde kar tahmin ve beklentilerine yer verilmediği görülmüştür. Dolayısı ile bağımsız güvence raporlarına da rastlanmamıştır.

2. Her ne kadar kar tahmin ve beklentileri yapılmamış olmakla birlikte şirketlerin yukarıda SPK tarafından istenen açıklamaları yapmamış olmalarının gerekçelerini farklı şekillerde ifade ettiği tespit edilmiştir. Söz konusu açıklamalar aşağıda **Tablo 3**'de örneklenmiştir.

3. **Tablo 3** kapsamında örneklenen şirketlerden biri; SPK tarafından açıklanması istenen hususları "**yoktur**" diyerek ifade



etmiştir. Bu tür bir açıklama; 572 şirket kapsamında rastlanılan izahnamelerin genelinde görülen bir bildirimdir.

**4. Tablo 3** kapsamında örneklenen şirketlerden biri; "ortaklığın kar beklentileri ile içinde bulunulan ya da takip eden hesap dönemlerine ilişkin kar tahminleri" ile "ortaklığın kar tahminleri ve beklentilerine ilişkin varsayımlar" kalemlerine ilişkin açıklamalarında "*verilmeyecektir*" ifadesini kullanmıştır. Bu durum; gerek kar tahminlerinin gerekse varsayımların aslında var olduğunu ancak işletme tarafından bağımsız bir güvence raporuna bağlanarak açıklanmak istenmediğini düşündürmektedir.

**5. Tablo 3** kapsamında örneklenen şirketlerden birkaçı ise; SPK tarafından açıklanması istenen hususları yerine getirmemiş olmalarını gerekçe göstererek açıklamışlardır.

## 6. SONUÇ

Bu çalışmada, ileriye yönelik finansal bilginin teorik açıdan incelenmesi ve halka açık şirketlerde düzenlenmesi gereken izahnamede yer alan ancak sunulması ihtiyari olan ileriye yönelik finansal bilginin kapsamında olan kar tahminleri ve beklentilerine ilişkin SPK mevzuatı ve GDS 3400 standardı ele alınmıştır.

Dünyada yakın zamana kadar sadece tarihi finansal bilgilerin denetimi ön planda iken, son dönemde ekonomik krizlerin artması nedeniyle güvence hizmetlerine olan talepte artmıştır. Türkiye’de de son zamanlarda tarihi finansal bilginin dışındaki bilgiler içinde güvence istenmeye başlanmıştır. Bu bağlamda; Kamu Gözetimi Kurumu tarafından ileriye yönelik finansal bilginin incelenmesine ilişkin GDS 3400 standardı yayınlanmıştır. Türkiye açısından bu önemli bir gelişmedir.

**Tablo 3. BIST Şirketlerine Ait İzahnamelerde Kar Tahminleri ve Beklentileri Başlığı Altında Görülen Açıklamalara Örnekler**

İstenen Açıklamalar <sup>2</sup> / Şirket Adı	1	2	3	4	5	Yıl
Kron Telekom. Hizmetleri A.Ş.	Yoktur.	Yoktur.	Yoktur.	2016 yılından itibaren istenmektedir.	Yoktur.	2011
Bizim Menkul Değerler A.Ş. <sup>3</sup>	Verilmeyecektir.	Verilmeyecektir.	Yoktur.	2016 yılından itibaren istenmektedir.	Yoktur.	2010
Ege Gübre Sanayi A.Ş.	Şirketin bağımsız denetimden geçirilmiş, geleceğe yönelik kar tahmini veya beklentileri bulunmamaktadır.	Yoktur.	Yoktur.	2016 yılından itibaren istenmektedir.	Yoktur.	2012
Viking Kağıt Setilöz A.Ş.	Yurtdışı piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak, yurt içi ekonomideki olası dalgalanmalar nedeniyle herhangi bir kar tahmini ve/veya kar beklentisine yer verilmesi tercih edilmemiştir.					2011
Baglaş Bandırma Gübre Fab. A.Ş.	Ortaklığın bağımsız güvence raporuna bağlanan kar tahmini ve kar beklentisi bulunmamaktadır. Şirket, 2012 ve onu izleyen yıllarda, uluslararası kimyevi gübre piyasalarını titizlikle izleme, algılama ve ticaretini buna göre yönlendirme ile paralelinde eskiyen tesislerini bu piyasaya hareketlerine göre yenileme, tevsi edilebilir gayretleri sonucu edebileceği karı şirket menfaatleri doğrultusunda da irdeleyerek; SPK tebliğleri çerçevesinde ana sözleşmesi esasında ortaklar genel kurul kararına vabeste dağıtılacaktır.					2012
İDAŞ İstanbul Döşeme San. A.Ş.	Ortaklığın cari veya takip eden hesap dönemleri için kar ya da zarar tahmini ve/veya beklentisi, öntümüzdeki dönemlerde oluşabilecek birçok gelişmeye göre büyük değişiklikler arz edeceğinden belirgin olarak yapılamamaktadır.					2012

Yaptığımız araştırma ile ülkemizde GDS 3400 standardı çerçevesinde işletmeler tarafından ileriye yönelik finansal bilginin düzenlenmediği ortaya konmuştur. SPK kılavuzuna göre kar tahmin ve beklentilerine ilişkin olarak Uluslararası Güvence Sözleşmeleri Standartları 3400, Tahmine Dayalı Finansal Bilgilerin İncelenmesi ve Hazırlanması Standardına uygun olarak bağımsız denetim kuruluşları tarafından bağımsız güvence raporu hazırlanması gerekmektedir. Ancak, KGK tarafından GDS 3400 standardının yayınlanmasından sonra kılavuzun bu hükmünün ortadan kalkması gerektiği düşünülmektedir. Bağımsız denetçiler, ileriye yönelik finansal bilgiyi düzenlerken GDS 3400 standardını uygulayacaklardır.

Türkiye’de KGK tarafından yayınlanan denetim ve güvence standartlarının yürürlüğe girmesinden sonra bağımsız güvence raporlarının önemi artmaya başlamıştır. İleriye yönelik finansal bilgiler üzerine istenen bağımsız güvence raporu gibi diğer güvence hizmetlerine ilişkin olarak da bağımsız güvence raporları istenebilecektir. Bu doğrultuda; Türkiye’de önümüzdeki süreçte güvence hizmetlerine ilişkin olarak sadece bağımsız denetim firmalarının değil aynı zamana meslek mensuplarının da gerekli hazırlıklarını tamamlamaları gerekmektedir.

Yapmış olduğumuz bu çalışma GDS 3400 standardının incelenmesi açısından bir başlangıç niteliğindedir. Bu konuda yapılacak çalışmalar için Amerika Birleşik Devletleri’nde Amerika Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA) tarafından yapılan çalışmaların takip edilmesi tarafımızdan önerilmektedir.

---

<sup>2</sup> SPK tarafından istenen açıklamalara yukarıda aynı numaralandırma sırasına göre değinilmiştir.  
<sup>3</sup> 2011 yılı öncesindeki izahnamelerde kar tahmin ve beklentilerine ilişkin bir hüküm bulunmamasıyla birlikte; şirketin kendi izahnamesinde kar tahmin ve beklentilerine ilişkin bilgiye yer verdiği görülmüştür.

### KAYNAKÇA

- Altıntaş, N. N. 2011. Bağımsız Denetim ve Vergi Denetimi Dışındaki Güvence Hizmetleri, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Gülten, S. 2014. Bağımsız Denetim Şirketlerinde Vergi Dışı Güvence Hizmetleri, <http://www.dt-audit.com/mobil/haber.php?id=219> (Erişim Tarihi: 20.01.2016).
- KGK. 2014. GDS 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi, [http://www.kgk.gov.tr/contents/files/BDS/GDS\\_3400.pdf](http://www.kgk.gov.tr/contents/files/BDS/GDS_3400.pdf) (Erişim Tarihi: 20.01.2016).
- KGK. 2015. GDS 3000 Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi Veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Diğer Güvence Denetimleri, [http://www.kgk.gov.tr/contents/files/pdf/GDS3000\\_5\\_11\\_2015.pdf](http://www.kgk.gov.tr/contents/files/pdf/GDS3000_5_11_2015.pdf) (Erişim Tarihi: 20.01.2016).
- PCAOB. 2003. AT Section 301 Financial Forecasts and Projections, <http://pcaobus.org/Standards/Attestation/Pages/AT301.aspx> (Erişim Tarihi: 22.04.2015).
- SPK. 2011. Payların Halka Arzında Kullanılacak Tek Belgeden Meydana Gelen İzahname Formatı ve Hazırlanmasına İlişkin Kılavuz.
- SPK. 2016. Payların Halka Arzında Kullanılacak Tek Belgeden Meydana Gelen İzahname Formatı ve Hazırlanmasına İlişkin Kılavuz, <http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=9&fn=9.zip&submenuheader=0> (Erişim Tarihi: 20.01.2016).
- Tamer, Ö. Ö. 2013. Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Çerçevesinde Geleceğin Denetimi, Başkent Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yanık, S. S., S. Ç. Koçyiğit, 2014. Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kapsamında ISAE 3000 ve Bağımsız Güvence Raporlarının ISAE 3000 Açısından Değerlendirilmesi, Muhasebe Bilim Dünyası, 16(4).